

Werken aan verbetering van leeropbrengsten

Op College De Brink (een vmbo-school in Laren, Noord-Holland) werken de leerkrachten onder aanvoering van een gedreven schoolleider aan verbetering van de leeropbrengsten. Daarbij gaat de school uit van de volgende vraag: hoe kunnen we College De Brink omvormen tot een lerende organisatie, waarbij opbrengstgericht werken en een onderzoekende houding worden gezien als middel om de onderwijskwaliteit te verbeteren? Schoolopleider en kwaliteitsmedewerker Jaap Meulstee vertelt op welke manier College De Brink hieraan invulling geeft.

'We willen professioneel onderwijs en dat betekent dat we onze resultaten gebruiken voor analyse en verbetering. Onze rector wil heel graag beter scoren over de hele linie en steekt daar ontzettend veel energie in. Hij durft het voortouw te nemen. Hij weet echter ook wanneer hij rustig aan moet doen om niet te ver voor de troepen uit te lopen. Werken aan verbetering van onderwijskwaliteit is een kwestie van lange adem. Langzamerhand zie je bij de leerkrachten verschuivingen in het denken.

Voor wat betreft de cultuur was en is er nog een slag te slaan. Leerkrachten hebben

vaak een eigen manier van lesgeven ontwikkeld en vinden het soms moeilijk om die manier los te laten. Soms is een lijmpoging of cohesiebevordering nodig van de sectievoorzitters om ervoor te zorgen dat mensen het gesprek ook aan durven te gaan. Dat heeft te maken met het scheppen van veiligheid: ervoor zorgen dat mensen elkaar niet gaan zitten afkatten of afrekenen, maar elkaar positief benaderen: "Oké, jij doet het zo, daar zit wel wat in." Elke sectie is weer anders, elke persoon is weer anders, het is nooit een honderd procent succesverhaal.

Binnen de school zijn we bezig met een compleet onderzoeksteam. Een groep van onze eigen leerkrachten vormt een onderzoeksgroep en onderzoekt systematisch of bepaalde dingen kloppen, of we het op die manier moeten doen. Dat gebeurt op een professionele manier, die niet direct "des vmbo's" is. We hebben te maken met leerlingen die met hun handen werken, en docenten die uit de praktijk komen en "hbo-doeners" zijn. Het vraagt een denkniveau om bepaalde structuren te voorzien en alles op een rijtje te krijgen.

Succesfactoren van het praktijkvoorbeeld

In het voorgaande praktijkvoorbeeld onderscheiden we vier succesfactoren:

1. Onderwijskundig leiderschap

Het is belangrijk dat de schoolleiding hetzelfde denkkader heeft opgebouwd over effectieve factoren en strategieën als leerkrachten. Een gezamenlijk denkkader zorgt voor gemeenschappelijke taal en aanpak van vraagstukken als motivatie en differentiatie. Schoolleiders die met een dergelijk denkkader leiding geven aan leerkrachten, zijn onderwijskundig leiders. Zij weten dat reflectie op leerlingresultaten een effectieve strategie is voor het verbeteren van leeropbrengsten (Hattie). Zij stimuleren leerkrachten daarin en zetten systemen in werking, waardoor leerkrachten worden uitgenodigd aan de hand van leerlingresultaten te reflecteren op hun didactische aanpak.

2. Reflectie op leerlingresultaten

De schoolleiding motiveert leerkrachten tot het analyseren van leerlingresultaten. De schoolleiding geeft bijvoorbeeld de eindexamenresultaten aan de vaksecties met de vraag: 'Dit zijn de resultaten. Hoe zijn die tot stand gekomen? Vanwaar de verschillen tussen de cijfers?' Leerkrachten analyseren de cijfers en stellen op grond van de uitkomsten een verbeterplan op.

3. Een onderzoekende houding

Leerkrachten die open staan voor feedback vanuit leeropbrengsten willen ontdekken wat ze goed doen in hun didactiek en wat verbeterd kan worden. Zij vertonen een onderzoekende houding en nemen leerlingenquêtes af (Roos van Leary), analyseren (eventueel samen met leerlingen) toetsresultaten en reflecteren op hun aandeel in die toetsresultaten.

4. Van elkaar leren

Door te reflecteren op leerresultaten van leerlingen, praten leerkrachten met elkaar en leren van elkaar. Dat gebeurt ook tijdens onderlinge lesobservaties en het gezamenlijk voorbereiden van lessen. Voorwaarde is wel dat leerkrachten beschikken over hetzelfde denk- en begrippenkader

Opbrengstgericht werken

Ouders willen geïnformeerd worden over de prestaties en vorderingen van hun kinderen. Redt mijn dochter het op de havo? Kan zij misschien vwo aan? Ouders willen het beste voor hun kind en dus maakt de school zichtbaar hoe de leerling presteert door middel van toetsing en determinatie.

Overigens heeft het betrekken van ouders bij het leren op school een positief effect op leerprestaties van leerlingen (Marzano, 2007). Zo kunnen scholen het betrekken van ouders vormgeven in een pedagogisch/educatief partnerschap, ouderparticipatie, informatievoorziening, informele oudercontacten en medezeggenschap (Doornenbal e.a., 2012). Ouders kunnen als ervaringsdeskundigen worden gekoppeld aan de leerkracht als onderwijsprofessional van het kind.

Toets- en eindexamenresultaten zijn behalve voor de leerling en de ouders ook voor leerkrachten een belangrijke informatiebron. Hattie ontdekte dat het op school zichtbaar en bespreekbaar maken van deze resultaten een groot positief effect heeft op de leerprestaties. Het terugkoppelen van leerprestaties gebeurt niet met het oog op het creëren van een afreken- of